

Domstolsverket
Att: Thomas Rolén

551 81 Jönköping

Göteborg, 2021-01-25

INKASSOBRANSCHENS SYNPUNKTER RÖRANDE DIGITAL KOMMUNIKATION I DOMSTOLARNA

Bakgrund

Riksdagen beslutade 4 november 2020 om flera ändringar i rättegångsbalken som syftar till att göra kommunikationen i domstolarna mer digital och effektiv. De nya reglerna, som i huvudsak trädde ikraft 1 januari 2021 innebär bland annat att ansökningar om stämning i tvistemål och andra ansökningar enligt rättegångsbalken skall få göras digitalt med en avancerad elektronisk underskrift samt att rättegångsfullmakter skall få utfärdas i digital form och skrivas under med en avancerad elektronisk underskrift.

Inkassobranchen är en av de största ingivarna av dispositiva tvistemål till Sveriges domstolar. Inkassobolagen uppträder både som ombud för ett stort antal borgenärer och som part i fall där bolagen själva är fordringsägare. Mål anhängiggörs ofta genom att mål om betalningsförelägganden överlämnas till tingsrätt på en borgenärs uppdrag efter att ansökan bestritts av en gäldenär. Därutöver ansöker inkassobolagen i många fall om stämning i mål där tvist uppkommit i pågående inkassoärenden samt i mål där gäldenärer saknar känt hemvist och delgivning måste ske genom kungörelse. Branschen driver även ett stort antal mål som handläggs inom ramen för lagen (1996:242) om domstolsärenden (huvudsakligen prövning av verkställighetshinder och utmättningsbeslut), konkurslagen (1987:672) samt mål som handläggs i hyres- eller arrendenämnder. Totalt handlar det om tiotusentals mål och ärenden varje år.

De nya reglerna välkomnas av inkassobranchen eftersom de skapar möjligheter till ett effektivare och mer modernt förfarande vilket är till fördel för de borgenärer som vill få sina fordringar fastställda. För att de nya reglerna skall få avsedd effekt krävs dock att de tillämpas på ett sådant sätt så att de rent faktiskt innebär kostnadsbesparingar och effektivitetsvinster i praktiken hos inkassobolagen och hos borgenärerna.

Svensk Inkasso har varit i kontakt med Domstolsverket under hösten 2020 för att diskutera hur Domstolsverket tekniskt planerar att implementera de nya reglerna samt inkassobranchens behov i digitaliseringen och jag har då lovat att återkomma med branschens övergripande inställning i frågan samt en beskrivning över hur inkassobolagen idag arbetar med mål i domstol, något jag försöker åstadkomma med denna skrivelse.

Inkassoföretagens arbetssätt idag

Inkassobolagen uppträder i domstol antingen som ombud för borgenärer eller i egenskap av fordringsägare själva. I de fall inkassobolagen agerar i egenskap av ombud sker detta normalt

inom ramen för ett avtal mellan borgenären och inkassobolaget där inkassobolaget åtagit sig att biträda borgenären under alla delar av indrivningsförfarande – från det att inkassokrav avsänds till hanteringen av de rättsliga anspråken hos Kronofogdemyndigheten och i domstol.

De större inkassobolagen hanterar ofta tiotusentals ärenden parallellt för sina borgenärer och även om endast ett mindre antal av inkassoärendena normalt blir föremål för en domstolsprocess rör det sig för de större inkassobolagen ändå om många tusental ärenden i domstol varje år. Detta ställer stora krav på inkassobolagen att hantera ärendena snabbt och effektivt och hålla nere de manuella delarna av hanteringen.

Borgenärerna ger normalt genom själva ombudsinkassoavtalet inkassobolagen fullmakt att vidta i princip alla typer av åtgärder för borgenärens räkning inom ramen för indrivningsförfarandet. Därutöver upprättar borgenärerna ofta generellt utformade särskilda rättegångsfullmakter i fysisk form som ger inkassobolagen rätt att väcka talan mot vem det vara månde. Syftet med detta är att undvika att indrivningen fördröjs genom att borgenären i varje enskilt fall måste upprätta särskilda fullmakter, vilket när det gäller större bolag, eller bolag med huvudkontor i utlandet, kan vara mycket tidskrävande då en eller flera firmatecknare kan behöva kontaktas för att underteckna handlingarna.

Inkassobolagen inger därefter stämningsansökningar eller begär att mål skall överlämnas från Kronofogdemyndigheten till tingsrätten. Mot bakgrund av det krav på undertecknande som idag gäller enligt rättegångsbalken ges handlingarna in underskrivna i pappersform tillsammans med en fysisk fullmakt i original eller med en hänvisning till en fullmakt i original som finns deponerad hos tingsrätten. Efter att tingsrätten kontrollerat ombudets behörighet återsänds originalfullmakten till inkassobolagen som därefter kan använda den i andra mål och ärenden för borgenären.

Inkassobranschens förutsättningar att använda digitala fullmakter

För att inkassobolagen skall kunna övergå till digital hantering av tvistemål fordras enligt branschens uppfattning till att börja med att inkassobolagen på ett enkelt sätt kan åberopa digitala rättegångsfullmakter i tvistemål utan att bolagen för den skull behöver upprätta nya fullmakter för varje enskilt ärende.

Av den nya lydelsen i 12 kap. 9 § rättegångsbalken framgår dock att en elektroniskt underskriven fullmakt skall ges in på ett sådant sätt att rätten kan kontrollera att fullmakten inte är återkallad av parten. Det är enligt inkassobranschens mening viktigt att denna kontroll kan ske på ett enkelt vis och utan att detta kräver att en särskild kontakt tas med fullmaktsutställaren i varje enskilt fall. Av denna anledning förordar branschen att ett centralt fullmaktsregister upprättats i Domstolsverkets regi i enlighet med vad som beskrivs i förarbetena till de nya reglerna (se prop. 2019/20:189 s. 41). En sådan lösning skulle göra det enkelt för inkassobolagen att ge in fullmakter och det skulle också vara enkelt för en fullmaktsutställare att återkalla lämnade fullmakter på ett sätt som får direkt genomslag i samtliga domstolar.

Mot bakgrund av att ombud svarar för sin egen behörighet enligt 12 kap. 20 § rättegångsbalken och då inkassobolagets rätt att företräda borgenären normalt är knutet till det

inkassoavtal som gäller mellan parterna, bör det också övervägas om det skulle kunna godtas att ett inkassobolag i samband med återopandet av en digital rättegångsfullmakt intygar att fullmakten inte är återkallad – om detta medges av fullmaktens uttryckliga lydelse.

Särskilt angående de elektroniska underskrifterna

Det är också viktigt att det inte uppställs andra krav på den elektroniska signaturen än de som gäller enligt EU-förordningen (910/2014) vilket bland annat innebär att domstolarna bör acceptera handlingar som skrivits under genom legitimering med Bank-ID i externa underskriftstjänster. För närvarande finns en uppsjö aktörer som erbjuder dessa signeringstjänster och många inkassobolag har redan idag etablerade och välfungerande samarbeten med många aktörer.

Det är därför inte ändamålsenligt att inkassobolagen och borgenärerna hänvisas till ett system för underskrift som administreras av Domstolsverket eftersom detta gör förfarandet mer – och inte mindre – komplicerat vid anhängiggörandet av nya ärenden.

Sammanfattning

För att inkassobolagen och de större borgenärerna skall kunna dra nytta av de välkomna moderniseringarna av domstolsförfarandet krävs att domstolarnas hantering av elektroniskt underskrivna rättegångsfullmakter och ansökningar utgår från hur inkassoföretagen idag arbetar. Den tekniska lösning som Domstolsverket idag erbjuder löser inte branschens och borgenärernas behov på ett ändamålsenligt sätt.

Inkassobranchen kommer inte att kunna använda lösningar som innebär att inkassobolagen måste inhämta elektroniska underskrifter från borgenärerna i varje enskilt fall eftersom det då skulle bli mer effektivt för bolagen att istället fortsätta den fysiska hanteringen av mål och ärenden. Mot bakgrund av den stora mängden tvistemål som inkassobolagen hanterar årligen skulle detta dock innebära att de tänkta vinster i form av minskad administration hos domstolar och myndigheter uteblir i en inte oväsentlig utsträckning.

Svensk Inkasso ser därför gärna en fortsatt dialog med Domstolsverket i syfte att hitta lösningar i frågan. Vi svarar också gärna på mer detaljerade frågor kring branschens arbetssätt och metoder. Kontakta gärna mig och Svensk Inkasso för fortsatt diskussion!

Med vänliga hälsningar,

Styrelsen för Svensk Inkasso,
genom Fredrik Engström, ordförande

Fredrik Engström, advokat
Engström & Hellman Advokatbyrå AB
Spannmålgatan 19, 411 05 Göteborg

Direkttel: 031-757 99 03
E-post: fe@engstromhellman.se